

NÉZŐTÉR

Varga Gábor

KÁLYHABÚCSÚZTATÓ

SZÍNPADI MEGELEVENÍTÉS HAT KÉPBEN

*Mottó: „Felláznak egyszer a kályhák,
Eljön Celsius herceg, egyszer el...”
(Farkas Árpád: A kályhák lázadása)*

SZEREPLŐK:

SÁNDOR, dr. Novák Sándor, nyugalmazott kutatómérnök
PIROSKA, Sándor felesége, nyugdíjazás előtt álló főlevéltáros
ANIKÓ, Sándorék leánya, tanársegéd a fővárosban
ARNOLD, Arnold Feldmann (egykor Mezei Attila), régiségkereskedő
DUMITRU, Sándorék szomszédja
RENDŐR
Kályhások

*Történik:
a Nagyomlás alatti városban, valamikor napjainkban*

1. kép *(Novákék nappali szobája. Temérdek könyv, néhány festmény és fénykép a falakon. Az egyik sarokban egy közepes képernyőjű televízió, a másikban pedig egy hatalmas, csaknem három méter magas, díszes mintázatú fehér csempekályha. Középen Sándor és Piroska.)*

SÁNDOR *(indulatosan)*: Szó sem lehet róla! Nem eladó!

PIROSKA *(csípőre tett kézzel)*: És miért nem, ha szabad érdeklődnöm?

SÁNDOR: Mert ez ennek a háznak az ékessége. El sem tudom képzelni nélküle ezt a szobát!

PIROSKA: De hát nem is használjuk! Amióta én itt vagyok ebben a házban, egyszer sem gyújtottunk be benne... Csak porfogónak van itt...

SÁNDOR: Azért, mert vagy negyven éve bevezettük ebbe a házba a központi fűtést, az még nem jelenti azt, hogy ez a kályha elromlott volna... Tudd meg, nagyon is jó meleget adott a téli délutánokon annak idején... Még most is látom, hogy melengette a hátát szegény apám, valahányszor, három-négy hetenként, egy-egy hétvégére agyonfagyottan hazajött Diósvölgyről... Már csak ezért az emlékéért sem vagyok hajlandó róla lemondani...

PIROSKA: Én nem tudom, miért ragaszkodsz annyira annak az apádnak az emlékéhez, akit alig 53 évesen vitt el a májcirózis...

SÁNDOR: A gyomorrák! A diósvölgyi uránbányák okozta gyomorrák!

PIROSKA: Persze, gyomorrák! Így szebben hangzik...

SÁNDOR: Igenis, gyomorrák volt, vedd tudomásul! A rádióaktivitás miatt ott a fél völgy rákban pusztult el...

PIROSKA: Jó, legyen... De attól még igazán eladhatnánk, ha már úgysem használjuk soha ezt az elavult státusszimbólumot. Ilyen alkalmunk még egyszer nem lesz. Gondolj egy kicsit bele, ez az ügynök hat eurót ígért minden ép kályhacsempéért meg hatvan-hatvan eurót valamennyi fej- és oldaldíszért, ha épségben leszedjük őket... Meg külön pénzt a tűztérért, az ételmelegítőért, a hamuládáért, a vasajtókért, a samott-téglákért. Csak úgy kapkodtam a számoktól a fejem. Nyolcvannyolc csempével számolva ez testvérek között is úgy nyolcszázhatvan-kilencszázhusz euró körül van... Másfélszerese az én főlevéltárosi fizetésemnek! A te kolosszális nyugdíjadról nem is beszélve...

SÁNDOR: Akkor sem érdekel! Nem eladó! Punktum!

PIROSKA: Jó, és akkor miből fogjuk kifizetni Bihariék felé a tartozásunkat? Meg a Pistáéktól felvett kölcsönt? Mitru szomszédunkat nem is említve. Már szégyellek az utcára is kimenni, nehogy véletlenül összetalálkozzam vele.

SÁNDOR: Nagyon jól tudod, nekem is tartozik Völgyesiné egy halom pénzzel...

PIROSKA: De azt mikor fogod tőle megkapni, te szerencsétlen? Addig nekem lesül a pofámról a bőr ezek előtt a jó szándékú kisemberek előtt! Azért kellene nekünk is valamit elkezdni törleszteni feléjük. Hogy legalább lássák ők is a jóindulatot mibennünk.

SÁNDOR: De hát ezzel a pénzzel még igazán nem másztunk ki a szarból. Ez még egy tizedét sem fedezi a nyakunkba szakadt adósságnak...

PIROSKA: Az ügynök a képeket is megnézte. Meg a régi könyveidet is. Azt mondta, a kályha után azokról is tárgyalhatunk... A képekért például első látásra megadna darabonként száz-száz eurót...

SÁNDOR: Milyen kedves! És ki ez a kiváló régiségszakértő? És főként, hogyan került éppen ide?

PIROSKA: Valami Feldmann-nak hívják. Itt hagyta a névjegykártyáját...

SÁNDOR: Nem ismerem...

PIROSKA: Olyan ötven év körüli, jóvágású férfi... Hamburgi illetőségű különben, de elég jól beszél magyarul. Sőt, nagyon is jól beszél. Azt mondta, estére visszajön a válaszáért.

SÁNDOR: Mindjárt hanyatt vetem a boldogságtól magamat! De még mindig nem mondtad el, hogyan is került ez az ipse hozzánk?

PIROSKA: Azt mondta, hallotta a városban valakitől, hogy nagyon meg vagyunk szorulva...

SÁNDOR: Hallotta a városban!? Tehát már a városban is beszélnek...

ANIKÓ *(téliesen felöltözve beviharzik az ajtón)*: Halihó, megjöttem!

SÁNDOR: Hát te mit keresel itt?

ANIKÓ *(leveszi a nagykabátját)*: Kivételesen kedves férjem-uramnak váratlanul elmaradt a stockholmi konferenciája. Úgyhogy úgy döntöttem, hogy ott hagyom erre a hétvégére őt a gyermekekkel, és én hazaugrom hozzátok, meglátogatlak benneteket...

PIROSKA: Igazán elhozhattad volna magaddal őket is. Karácsony óta nem láttuk az unokáinkat.

ANIKÓ: Ó, elvannak ők nagyon jól a maguk barátaival. Itt csak unatkoztak volna. Meg aztán minek is bumliztattam volna őket öt órán át egy szinte teljesen fűtetlen vasúti szerelvényen?

SÁNDOR: Hogyhogy? Már nem fűtik a vonatokat?

ANIKÓ: Március vége van, apukám! Ki számított arra, hogy ilyen sokáig eltart a tél? Hogy ennyire fagyos idő lesz még ilyenkor?

SÁNDOR: Itt legalább még fűtenek...

PIROSKA: Csak bírjuk kifizetni!

ANIKÓ: Na nem féltetek én annyira benneteket! *(Kicsomagolja a laptopját)* Remélem, van wirelessetek? *(Bedugja a hálózatba a gép akkumulátortöltőjét)* Most sietek, mert a múlt héten megegyeztem Erikával Sydney-ből, hogy miután lemegy náluk is az „Earth Hour”, skypeolunk egy kicsit...

PIROSKA: A micsoda megy le?

ANIKÓ: Jaj, nehogy már ne tudjátok! Ennyire nem néznétek a tévét? Hát „A Föld órája”! Tudjátok, az a pár esztendeje épp Ausztráliából elin-

dult kezdeményezés, amelynek során minden év márciusának legutolsó szombatján, pontban este fél kilenckor egy órára sorra lekapcsolják a díszvilágítást a világ szinte valamennyi nagyvárosában. S amely alkalommal az ott élőket is arra buzdítják, hogy a Föld véges tartalékaira való tekintettel, arra az időre maguk is kapcsolják le az otthoni villanyvilágítást... Nagyon cool show! Rendkívül látványos!

SÁNDOR: Látványosnak biztos látványos, nem mondom. Ülni egy órán át a sötétben és nézni közben kényelmesen a televíziót! Büszkélkedni, hogy mi aztán igen, mi lekapcsoltuk a villany-világítást! De csak azt! Mert az autóforgalom nem állt meg egy pillanatra sem. Sem a villamos, sem a troli, sem a metro. Sőt, még a légkondicionálókhoz és a hűtőszekrényekhez sem nyúl senki sem. Nincs itt valahol egy kis szélhámosság elrejtve ebben az egézszenben? Ebben az agyonmediatizált világszínház-tétkban?

ANIKÓ: Jaj, nehogy már katolikusabbak legyetek a pápánál! Muszáj mindig csak a csomót keresni a kákában? Ez igenis egy tisztességes kezdeményezés!

PIROSKA: Lehet, de a mi boldogulásunkon ez most igazán nem oszt és nem is szoroz. Mi most ugyanis épp azon vitatkozunk az apáddal, hogy adjuk-e el vagy sem ezt a dög nagy kályhát ebből a szobából... Csaknem ezer eurót ígértek érte...

ANIKÓ: Az szép pénz. De azért ez a kályha is egy szép darab. Muszáj mindenáron eladni?

PIROSKA: Muszáj! Tele vagyunk adóssággal, tudod te is nagyon jól. Még a szomszédnak is tartozunk vagy háromezer euróval. S ezt egyszer már illene elkezdni törleszteni. Ha pedig amúgy se használjuk semmire ezt az elavult, múlt századi porfogót, miért is ne szabadulnánk meg tőle?

SÁNDOR: Mondtam már, nem eladó!

PIROSKA: Beszélj vele! Mintha az Úristen elvette volna az eszét, úgy viselkedik.

ANIKÓ: Jaj, ne veszekedjete!

PIROSKA: Nem veszekszünk. Csak beszélgetünk.

ANIKÓ: Jó, de akkor beszélgessetek egy kicsit halkabban! S hagyjatok, hogy skypeolás előtt nézzem meg gyorsan én is a postafiókomat!

2. kép *(Néhány óra múlva ugyanott. Időközben odakinn beesteledett. A szobában csak egy nagy állólámpa világít. Anikó, Piroska és Sándor a televízió előtt ülnek.)*

ANIKÓ: Hát igazán nem mondhatjátok, hogy ez a közvetítés Dubai-ból nem volt elég látványos!

PIROSKA: Tényleg szép volt... Bár nekem Sydney jobban tetszett.

SÁNDOR: Na látjátok, pont ez a célja az egésznek! Hogy minnél több embert ideültessen a képernyő elé, minél nagyobb legyen a tévéadások nézettsége, minél több pénzt tudjanak a tévétársaságok az időközben sugárzott reklámaikért zsebre vágni...

ANIKÓ: Mióta lettél ennyire anyagias, apukám? S főként ennyire szűk látókörű?

SÁNDOR: Miért? Mintha nem minden a pénz körül forogna ezen a rohadt világon?

PIROSKA: De csak globálisan, kedvesem, csak globálisan. Mert lokálisan bezzeg...

SÁNDOR: Látom, a barátod nem nagyon igyekszik visszatérni...

PIROSKA: Azt mondta, hat és hét közt jön. Még nincs hét óra. Még megérkezhet...

SÁNDOR: Na, arra én is kíváncsi vagyok.

(Hirtelen egy fülsüketítő sivítás, egy vakító villámlás és egy iszonyatos csattanás után minden sötétbe borul.)

PIROSKA: Mi volt ez, az Isten szerelmére?

SÁNDOR: Biztos villám csapott be valahol a környéken, és kiverte a biztosítékot...

ANIKÓ: De nemcsak nálunk. Mindenütt sötétség van. Még az utcán is.

SÁNDOR: Akkor lehet, hogy megment valamelyik környékbeli transzformátor. Vagy épp a fővezeték mondta be az unalmast... Szóljál csak be a diszpécsernek!

PIROSKA *(felveszi a telefonkagylót)*: Néma a készülék! Nincs vonal!

SÁNDOR *(Anikóhoz)*: Hívd fel akkor te a mobilodon a 112-t, lássuk, mi történt!

ANIKÓ *(tapogatva elveszi a táskájából a mobil-telefonját)*: Sötét a képernyője! Úgy látszik, megszakadt a csatlakozás... *(Idegesen nyomogatja a gombokat)* Nem akar az Istennek sem újra bekapcsolódní! Nincs térerő!

SÁNDOR: Gyönyörű! *(Piroskához)* Valami világosságot nem tudsz csinálni? Ki tudja, meddig kell itt ücsörögnünk a sötétben, amíg a hibaelhárítók ideérkeznek...

PIROSKA: Úgy emlékszem, maradt a karácsonyfáról néhány szál gyertya... Itt kell lenniük valahol valamelyik fiókban... *(A szekrényhez megy, és kezdi kibúzóztatni a fiókokat)* Megvannak! Van vagy tizenkét szál... Sőt, még a halottak napjáról is itt maradt három poharas gyertya... Meg néhány szál a születésnap tortáról... *(Sorra meggyújtva az asztalra teszi valamennyit.)*

SÁNDOR: Na mindjárt más!

(Kopogtatnak. Piroska ajtónyitása után Dumitru lép be a szobába.)

DUMITRU: Seara bună, vecine!

ANIKÓ: Mitru bácsi!

DUMITRU: Anikó! Hazajöttél? Doamne, mennyire szeretted nálunk lenni...

ANIKÓ *(átöleli)*: Mitru bácsi, Mitru bácsi! Még tetszik emlékezni arra, hogy annak idején mennyit bújócskáztunk Mitru bácsiéknál?

DUMITRU: Már hogyan emlékeznék! Még a nagy szekrénybe is elbújtatok az ócska ruhák közé... De én ott is megtaláltalak benneteket.

PIROSKA: Rég volt. Talán igaz sem volt.

DUMITRU: Vecine, azért jöttem, hogy megkérdezzem: maguknál sincs víz?

PIROSKA *(kísiet a konyhába, majd elképedve visszajön)*: Nincs!

DUMITRU *(szabadkozva)*: Akartuk volna az anyósomat megfürdetni. Várjuk az orvost, s szerettük volna, hogy ne legyen annyira büdös... Gondoltuk, ha maguknál van víz, néhány vederrel átvittem volna hozzánk. Az utolsókat járja szegény. Jajgat éjjel-nappal. De ha nincs víz, hát nincs. Várunk, amíg megjön... Megyek, megmondom az asszonynak, hogy ne mind készülődjön, nincs minek. A fürdetés elmarad. Ha megtudnak mégis valamit, hogy mi történt, szóljanak nekünk is! Bocsánat a zavarásért! Scuze pentru deranj! Noapte bună! Jó éjszakát! *(Kimegy.)*

PIROSKA: S mi ennek az öregembernek már több mint egy éve tartozunk.

SÁNDOR: Ne kezd már megint! Ha tartozunk, hát tartozunk... Egyszer biztos csak megadjuk majd neki is. Tehetek én arról, hogy alig nyolc hónappal a házfelújítás miatt felvett svájci frankkölcsön folyósítása után kényszernyugdíjba küldtek, mert egyik napról a másikra lakat került a kutatóintézetünkre? A laborfőnöki fizetéséből flottul ki tudtuk volna fizetni a havi részleteket.

PIROSKA: Így viszont nyakig úszunk az adósságban.

SÁNDOR: Miért? Jobb lett volna, ha hagyjuk, hogy a bank elárvereztesse bagóért a házunkat? Ha negyedáron dobra kerül a családi örökségem? Így legalább a barátaink révén ettől a rémálomtól megszabadultunk...

PIROSKA: Attól igen! De az adósságtól nem!

SÁNDOR: Te inkább melegíts valami ételt, mert ez a hangulatvilágítás egyből a luxusvendéglők látványát juttatja az eszembe. Azt, amit olyan irigykedve szoktunk nézni mindig kintről, a járdáról.

PIROSKA: Te is csak a hasaddal törődsz mindig! *(Kimegy a konyhába.)*

ANIKÓ: Ne mind veszekedjete!

PIROSKA *(megdöbbenve jön vissza)*: Nem tudok semmit megmelegíteni! Nincs semmi nyomása a gáznak! Éppen csak pislákol... Úgyhogy csak felvágottal tudok szolgálni! Amíg el nem romlik az is a hűtőszekrényben.

SÁNDOR: Egyre cifrább!

(Újabb erőteljes kopogtatás. Piroška siet ajtót nyitni.)

ARNOLD *(kintről)*: Guten Abend!

PIROSKA: Jó estét, Feldmann úr! Már azt hittem, megfeledkezett az ígéretéről!

ARNOLD *(belép a szobába: jól öltözött, festett hajú, magabiztos megjelenésű, középkorú férfi)*: Dehogy feledkeztem! Csak ebben a koromsötétben alig tudtam idetalálni. S ráadásul még a GPS-em is felmondta a szolgálatot. Ami eddig soha nem történt meg velem... *(Sándorhoz fordul)* Szervusz, Sándor!

SÁNDOR *(az egyik poharas gyertya fényével megvilágítja Arnold arcát)*: Attila! Mezei Attila!

ARNOLD: Szíves engedelmeddel: Arnold Feldmann! Harminchárom éve immár... Amióta átszöktem a zöldhatáron! Amióta ismét szabad ember lett belőlem!

SÁNDOR: Feeeldmann?

ARNOLD: Igen, Feldmann! Újra felvettem a dédapám eredeti nevét. Azt, amit a századforduló idején olyan szépen Mezei-re magyarosított... Hogy kaptam volna különben, mit gondolsz, befogadót és német állampolgárságot annak idején az NSzK-tól?

PIROSKA *(elképedve)*: Ti ismeritek egymást? Maga ismeri az én uramat?

SÁNDOR: Miazhogy ismerjük! Még a középiskola padjaiból! Negyvenötven évvel ezelőtt ő volt az egyik legjobb barátom! Ő volt az, akivel egy időben sülvé-főve együtt voltunk. Akivel minden titkomat és minden vágyakozásomat megosztottam. Akivel minden hétvégemet átszavartam. Nem így volt? Vagy már nem emlékszel reá?

ARNOLD: Már hogyan emlékeznék! Persze hogy emlékszem! Csak hát annyi sok minden történt azóta...

SÁNDOR (*jelentőségteljesen Arnoldra néz*): Valóban sok minden történt! Nagyon sok minden! (*Piroskához fordul*) Ha tudnád, hányszor jöttünk haza hullavizesen a Hoványi-kerti meg a Macska-dombi szánkózásainkból, és szárítottunk együtt itt, épp ennél a kályhánál...

PIROSKA: Ennél a kályhánál!?

SÁNDOR: Igen, ennél a kályhánál! Amit most a méltóságos Feldmann úrnak volna pofája csak úgy, minden további nélkül lebontatni és elszállítani innen...

ANIKÓ: De apa!

ARNOLD: Tudod, Sanyikám, milyen szép pénzt kapnék a németéknél ezért a díszes kályháért? Legalább háromezer-ötszáz eurót... Ha nem négyet...

SÁNDOR: Azért akarod az én szememet kisütetni kilencszáz euróval?

ARNOLD: Van fogalmad, mennyibe kerül ennek a szétszedése, becsomagolása, elszállítása, összerakása? Egy vagyont elkérnek ma ezek a kályhás mesterek! És akkor még az internetes kiajánlás költségeiről nem is beszéltem...

SÁNDOR: S az engem mit érdekel?

ARNOLD: Na jó, rendben: adok érte ezerkétszáz... Ezerötszáz eurót! De csak azért, mert rólad van szó.

SÁNDOR: Milyen kedves vagy! Mindjárt eldobom magam az érzékenyüléstől!

PIROSKA: Zoltán, ne légy már olyan undok!

SÁNDOR: S az, hogy engem ehhez a kályhához megannyi emlék köt, hogy ez még most is a gyerekkoromat juttatja az eszembe, az számodra semmit nem jelent?

ARNOLD: Arra emlékszem, hogy valaha nagyon szentimentális voltál, de hogy még a mostani korunkra is ilyen maradtál, az számomra őszinte meglepetés...

SÁNDOR: Ilyen maradtam, barátom, ilyen! Én nem tudom elvágni csak úgy, egyik napról a másikra a saját gyökereimet! Engem kötnek az emlékeim!

PIROSKA: Sokat is érünk velük!

SÁNDOR (*Piroskához*): Már megint sziszegsz? (*Arnold felé*) Igenis, én nem tudok a múltamtól csak úgy, eldobott kapcarongyként megszabadulni! Az velem marad mindvégig, egészen a halálom pillanatáig! Mint ahogy téged is elkísérnek, barátom, a saját magad emlékei. Bármennyire is ki szeretnéd őket törölni a tulajdon emlékezetedből, akkor is.

ARNOLD (*Piroskához*): Látom, nem okoztam túl nagy örömet a Novák családnak. Kérem, döntsék el holnapig, el akarják adni vagy sem? Holnap kora délután visszajövök. Ezernyolcszáz euró. Ez a legutolsó ajánlatom. Jó éjszakát! Gute Nacht! (*Kimegy az ajtón.*)

PIROSKA: Neked elment az eszed! Teljesen elment! Elszalasztani ezt a lehetőséget!

ANIKÓ: Nem akarlak benneteket túlságosan elkéséríteni, drága szüleim, de ezek a fűtőtestek is kezdenek szép lassan kihűlni...

SÁNDOR: Na és? Megéltünk mi ennél külön helyzeteket is! Legfeljebb az éjjel vastag dunyhával és dupla pizsamával alszunk majd...

3. kép (*Ugyanott, másnap reggel. Zoltán összegyűrt újságokat gyömöszöl be a kályhába.*)

ANIKÓ: Jó reggelt, apukám! Te mit csinálsz ott?

SÁNDOR: Mint láthatod, tüzet rakok! Megpróbálok, negyvenöt év kihagyás után újra üzembe helyezni ezt a kályhát... Baj?

ANIKÓ: Dehogyan baj! Majd megfagytam az éjjel. De van mivel fűtsél? Én nem emlékszem, hogy mi valaha is vettünk volna fát vagy szenet.

SÁNDOR: Akad egy csomó tűzre való limlom ebben a házban: ócska újság, üres csokoládés doboz, kartonpapír-hulladék, cukorkás zacskó, csomagológöngyöleg... Meg aztán itt találtam rá a kamarában a régi kis sámlitokra... Két ütéssel azt is szét lehetett verni... (*Gyufával meggyújtja a tüzet.*)

ANIKÓ: Anyu?

SÁNDOR: Elment a kocsival bevásárolni... Meg valahonnan vizet hozni...

ANIKÓ: Valami pontosabban megtudtatok, hogy mi is történt a tegnapi este? Hogy mi hibásodott meg végül is?

SÁNDOR: Semmit! Néma a rádió is, meg a televízió is... Ha nincs áram.

ANIKÓ: És a hordozható rádiótok?

SÁNDOR: Azt nem használjuk már évek óta. Rég lemerültek benne az elemek...

ANIKÓ: Még jó, hogy az én laptopomnak jó az akkumulátora! Több mint tíz órán át kitart... Lássuk, mit tudunk meg a Facebookról... (*Felnyitja és bekapcsolja a számítógépét.*)

SÁNDOR: Na, erre én is kíváncsi vagyok! Valami hivatalos tájékoztatásnak csak meg kellett volna jelennie már valahol...

ANIKÓ: Wunderfull! „Wireless Network Connection is not connected. Wireless network unavailable.” Tehát nincs WI-FI-tek! Még jó, hogy elhoztam magammal az internet-stickemet! *(Előkotorja a táskájából a fehér internet-sticket, és bedugja a készülék oldalába)* What!?! „Unable to connect to the Internet. Google Chrome can't display the webpage because your computer isn't connected to the Internet”... Why not? It's horrible! My Good! Why not? What can I do? Fack you! *(Az apjához)* Sorry, apukám! Sörny!

SÁNDOR: Nem hallottam semmit!

PIROSKA *(bejön két 5 literes ásványvízes palackkal a kezében)*: Képzeljétek, az összes nagyáruház be van zárva! Nincs áram sehhol.

ANIKÓ: S akkor nem lehet semmit sem vásárolni?

PIROSKA: Dehogynem, a piac működik rendesen. Ott vettem például ezt a hat palack vizet is. Természetesen feketén és duplaáron, egy odahúzott TIR-kocsiból... Majd segíts, hogy hozzuk be a többit is az autóból! Meg a kis boltok is nyitva vannak: már ahol a kirakatüvegen át elégséges fény szűrődik be a polcokra... De ott is csak kézi nyugtát adnak, a pénztárgépek ott sem fungálnak! De legalább így mégiscsak bevásárolhattam egy egész hétre való készétel-konzervet... Csak meg kell majd őket valahogy melegíteni...

SÁNDOR: Ez mostantól fogva ebben a lakásban többé nem probléma...

ANIKÓ: Képzeld, apu begyújtott a kályhába!

PIROSKA: Igen? És ha szabad tudnom, mivel?

SÁNDOR: Ami lom éppen itthon a kezembe akadt...

PIROSKA: Hát abban igazán nem szenvedünk hiányt! Ott vannak azok a rohadt megmolyosodott újsággyűjteményeid, a rég idejétmúlt propaganda-kiadványaid, az elavult sajtófigyelők és még elavultabb reklámbrosúrák... Csak tudnám, mi a nyavalyának tartogattad eddig őket? Miért nem dobtad ki őket már annak idején a szeméttbe?

SÁNDOR: Mert azt reméltem, hogy egyszer talán még felhasználhatom őket az emlékirataim megírásához...

PIROSKA: Na ne röhögtesd magadat! Te és az emlékirat-írás! Kinek van szüksége a te emlékirataidra szerinted? Érts már meg végre: téged már rég leírt és elfelejtett ez a világ!

ANIKÓ: Jaj, ne veszekedjétek már megint!

PIROSKA: Nem veszekszünk. Csak beszélgetünk.

SÁNDOR: Ne izgasd magad, kedvesem, akad azért itt ebben a házban egyéb is, ha jól körülnézünk. Most teszem a tűzbe például éppen a gyerekek kis sámliját. *(Kezdi berakni a kályhába a kis szék darabjait.)*

PIROSKA: S ez szerinted elég lesz ahhoz, hogy ennek az ócskaságnak a csempéi tisztességesen átmelegedjenek?

SÁNDOR: Jó, majd körülnézek, parancsodra, a kamrában, a pincében, a padláson... De akár az íróasztalom fiókjaiban is, ha kell...

RENDŐR *(kopogtatás után belép a szobába)*: Bună ziua! Jó napot kívánok! A körzetért felelős törzsőrmester vagyok. A primár úr személyes szóbeli üzenetét hozom...

SÁNDOR: Személyes szóbeli üzenet a polgármestertől? Hogyhogy?

RENDŐR: Igen, a primár úr személyes szóbeli üzenetét... Mivel momentán sem a telekommunikáció, sem az internet nem használható, s az áramhiány miatt nem lehetett multiplikálni semmiféle informáló lapot sem a primárián, sem a városi tipográfián, a primár úr úgy döntött, hogy nekünk kell, körzeti felelősöknek, házról házra járva ismertetnünk az ő felhívását a város lakosságával...

SÁNDOR: Éspedig mi az a felhívás?

RENDŐR *(egy gépelt szöveges papírlapot vesz elő a zsebéből, és kezdi felolvasni)*: Nos, „tekintettel arra, hogy a múlt este bekövetkezett nagyméretű műszaki meghibásodás”, adică avaria tehnică de ieri seară, „teljes mértékben megbénította nemcsak a város, de az egész régió energetikai rendszerét, a polgármester úr azzal a felhívással fordul városunk minden lakójához, hogy a folyamatban lévő hibaazonosításig és az azt követő hibaelhárítás befejezéséig, ami sajnos, megtörténhet, hogy eltart még akár két-három napot is, próbáljon meg mindenki a maga számára elegendő mennyiségű élelmiszert tartalékolni”. Deci să facă în cantitate suficientă provizii de alimente... „Az ivóvízellátás” va fi asigurată cu cisternele pompierilor, „a városi tűzoltóság ciszternái fogják biztosítani”, zilnic de două ori, „minden nap két alkalommal, utcáról utcára, egyszer délelőtt és egyszer délután, családonként 20–20 liternyi kvóta kiosztásával”. Pe deasupra „ráadásul, holnap reggelre talán sikerül néhány fával fűtött pékség újraindításával a város kenyérellátását is biztosítani, természetesen csak az itt lakó, itteni személyi kártyával rendelkező polgárok számára”... Deci numai pentru cei cu carte de identitate locală...

SÁNDOR: S ezt is ki fogják osztani?

RENDŐR: Természetesen. Pe baza tabelului nominal intocmit de noi. „Az általunk összeállított táblázat alapján, aláírás ellenében...”

SÁNDOR: Szuper! Visszatértünk az Aranykorba! Hurrá! Ki mondta azt, hogy nem lehetséges a visszautazás az időlagútban? De például ennek a meghibásodásnak a mibenlétéről, despre natura acestei avarii, nem akar véletlenül bennünket is tájékoztatni az igen tisztelt polgármester úr?

RENDŐR: Erről nem kaptunk, cu deosebit respect, semmi információt...

PIROSKA: És mi történik, ha történetesen két napon belül nem találják meg és nem javítják ki azt a bizonyos hibát? Akkor mi lesz? Megfagy az egész város? Ez egy távfűtésre berendezkedett település... Harminc éve, amióta én itt lakom, ilyesmi még soha nem fordult elő...

RENDŐR: Csak annyit tudok mondani, stimată doamnă, hogy a szakembereink teljes intenzitással dolgoznak. Hogy mindent megtesznek annak érdekében, hogy ez az avarie mihamarabb elháríttassék... Addig azonban türelmet kérünk! És azt, hogy ki-ki használja ki a saját egyéni lehetőségeit! *(A kályha felé int)* Mint ahogy látom, maguk is ezt teszik...

PIROSKA: És ahol nincs ilyen lehetőség? Mi is most akarunk ezen az ócskaságon minél hamarabb túladni...

RENDŐR: Egy dobkályhát mindenhol be lehet állítani...

SÁNDOR: Csodás! Visszatérünk tehát a kőkorszakba, és körülüljük a barlangjaink közepén meggyújtott tüzet...

RENDŐR: Más információval pillanatnyilag nem szolgálhatok. Ha megtudunk valamit, natural vom reveni imediat... Természetesen azonnal visszajövök. Addig is sok sikert és a legjobbakat kívánom maguknak! Vă urez toate cele bune! A vizontlátásra! La revedere! *(Kimegy.)*

SÁNDOR: Örület! S mindez a civilizált Európa kellős közepén! A huszonegyedik század második évtizedében!

PIROSKA *(Anikóhoz)*: Na gyere, leányom, hozzuk fel a többi palackot is! Óbégatni ráérünk majd azután is... *(Kimennek.)*

SÁNDOR *(rítusos mozdulatokkal megtömi a kályhát a maradék fadarabokkal)*: „Valami nagy nagy tüzet kéne rakni, / hogy melegednének az emberek. / Ráhányini mindent, ami antik, ócska, / csorbát, töröttet, s ami új meg ép, / gyermekjátékot – oh boldog fogócska – / s rászórni szórva mindent, ami szép. / Dalolna forró láng az égig róla / s kezén fogná mindenki földijét...”

PIROSKA *(Anikóval együtt behoznak még két-két vizespalackot)*: Na ezt is jól kifogtuk! Hogy éppen akkor nyissuk ki a csomagtartót, amikor a szomszéd elsétált a hátunk mögött! Mindjárt itt lesz a nyakunkon.

ANIKÓ: Hátha mégse! Ne legyél már olyan rosszindulatú!

PIROSKA: Ugyan már! Ismerem én a fajtáját mindegyiknek. Főként hogy ennek ráadásul még tartozunk is...

DUMITRU (*kopogtatás után belép*): Bună, vecine! Láttam, vetek valahonnan vizet maguknak... Egy palackkal nem tudnának kiségetni? Szegény anyósom megint összehányta magát! Legalább az arcát meg kéne mosuk valamivel!

PIROSKA (*Anikóhoz*): Na, mit mondtam? (*A szomszédhoz*) Már hogyan adnánk, kedves Mitru bácsi! Ha baj van, kutya kötelességünk egymáson segíteni! Végtére is emberek vagyunk. Meg aztán maguk is segítettek nekünk, amikor mi voltunk bajban. Nehogy azt higgye, hogy mi arról egy pillanatig is megfeledeztünk volna... (*A szomszéd kezébe nyom egy palack vizet.*)

DUMITRU: Hát igen: amikor baj van, akkor bizony kell segíteni. Bajban ismeri meg az ember az embert. Akárhogy is, én mindenesetre nagyon szépen köszönöm. Isten fizesse meg a jóságukat! Doamne ajută! (*Kezében a palack vízzel kibiceg az ajtón.*)

PIROSKA: Doamne ajută, Mitru bácsi, Doamne ajută!... (*Sándorhoz*) S mi ennek az embernek tartozunk!

4. kép (*Ugyanott, kora délután. Piroška a bejárati ajtónál fogadja Arnoldot.*)

PIROSKA: Nagyon köszönöm, hogy mégiscsak visszajött hozzánk. A tegnap este nálunk tapasztalt „szíves vendéglátás” után igazán joggal meglehetett volna, hogy többet felénk se néz...

ARNOLD: Ugyan már, szóra sem érdemes! A kedves férjének biztos rossz napja volt. Megtörténik ez még a legjobb családoknál is...

PIROSKA: Sándor éppen felment a padlásra, valami nagyon fontosat megkeresni... Addig is, ameddig lejön, kérem, helyezze kényelembe magát!

ARNOLD (*leteszi a kabátját, és leül az egyik karosszékbe*): Nagyon kedves... Milyen kellemes itt maguknál a levegő! A szállodában bizony majd megfagytam az éjszaka...

PIROSKA: Hát igen, Sándor lepett meg azzal, hogy begyújtott a kályhába, mialatt én délelőtt kimentem a piacra bevásárolni...

ARNOLD: Legalább ezt is leteszteltük. Igazolom, asszonyom, az önök kályhája tökéletesen működőképes...

PIROSKA (*egy kisasztalt gördít a karosszék elé*): Szolgálhatok valamivel? Kávét sajnos nem tudok főzni, mert ugye nincs se gázunk, se áramunk, de

annyi meleg vizünk már lett (*Int a kályha felé*), hogy, ha gondolja, egy neszkvét ki tudok keverni magának... Gondolom, kocsival jött...

ARNOLD: Sajnos, nem! Pedig az este csaknem éjfélig álltam sorba benzinnért. De csak tíz litert adtak személyenként. Azt is csak annál az egyetlen benzinkútnál, ahol kivételesen működött a saját áramfejlesztőjük! El is fogyott ma reggelig a teljes benzinkészletük... Úgyhogy inkább gyalog jöttem. Legalább felelevenítettem magamban a negyven évvel ezelőtti emlékeimet...

PIROSKA: Akkor talán egy kis pálinkát?

ARNOLD: Köszönöm, nem élek vele...

PIROSKA: Egy kis konyakot?

ARNOLD: Azt már inkább, hogy ne utasítsam el. De azt is csak mértékkel. (*Piroska tölt Arnold poharába.*)

SÁNDOR (*bejön a konyha felől, az egyik kezében egy régi újságokkal megtömött szatyorral, a másikban pedig egy fekete színű irattartódobozzal*): Szervusz, Attila! Csak megjöttél? Látom, ugyancsak otthonosan fogyasztjátok a feleségemmel a saját konyakomat...

ARNOLD: Megjöttem, Sándor! Csak megjöttem! Nem szabadulsz meg tőlem olyan könnyen.

SÁNDOR: Pedig már azt hittem... (*A fekete dobozt az asztalra, az újságos szatyort a kályha elé teszi.*)

ARNOLD: Látom, begyújtottál!

SÁNDOR: Mi mást tehettem volna? Betegedtünk volna meg ebben a reánk zúdult hidegben? (*Kezdi megtömni az újságkötegekkel a kályha tűzterét*) Így legalább a *Szabadság*, az *Igazság*, a *Szabad Szó* és a *Falvak dolgozó népe* elporladása csak megmelegíti talán egy kicsit mindannyiunk csontjait. Nem is beszélve a *Szikra*, a *Fáklya* és a *Világosság* eljövendő lobo-gásáról... De azok még fenn maradtak a padláson. Most megyek fel máris érettük... (*Újra kimegy a szobából.*)

PIROSKA: A férjem notórius újsággyűjtő volt valaha. Mindent félretett, ami véletlenül nyomtatásban a kezébe került. Nem is tudja elképzelni, hogy mi van odafenn a padlásunkon.

ARNOLD: Mindig is ragaszkodott a nyomtatott betűkhöz...

PIROSKA: De nem ennyire! Ez már szinte betegsége számba megy. Gondoljon bele, ez folyik ebben a házban immár harminc esztendeje. Valósággal belefulladunk a sok szétmálló újságkötegekbe! A temérdek ócska nyomtatványba...

SÁNDOR *(belép két másik, szintén újságokkal megtömött szatyorral a kezében):*

Na, lehoztam fentről ezeket is... Hogy ne mind halljam a kárpálásodat...

ARNOLD: Ezek szerint, ahogy én látom, csak nem fogtok megfagyni itt a közeljövőben!

SÁNDOR: Egy ilyen tökéletesen működő kályha mellett? Isten ellen való vétek volna.

PIROSKA: Jaj, ne kezd el már megint a kályha-szimfóniát!

(Közben útra készen felöltözve, kis táskával a kezében bejön Anikó a konyha felől.)

SÁNDOR: Nem kezdem, csak folytatom! Igenis folytatom, amíg csak a tüdőm engedi, vedd tudomásul!

ANIKÓ: Az Isten szerelmére, ne mind veszekedjete! Hogy hagyjalak beneteket itt, ha állandóan csak bakalódtok egymással?

SÁNDOR: Mondtuk már: nem veszekedünk. Csak beszélgetünk.

ANIKÓ *(Arnoldhoz lép, s búcsúzásra nyújtja a kezét):* Sietnem kell, nehogy lekéssem a vonatomat. Várnak a gyerekeim... Örültem a találkozásnak.

ARNOLD: Én is örültem. Nem is tudtam, hogy az én egykori barátomnak ilyen szépasszony leánya van! *(Elegánsan kezét csókol.)*

SÁNDOR: Na még csak az hiányzik, vén kujon, hogy épp az én lányomra vesd rá a szemed! *(Piroskához.)* Negyven évvel ezelőtt minden nőt megparittyázott, aki csak az útjába került...

ARNOLD: Az negyven évvel ezelőtt volt, Sanyikám! Negyven kerek esztendővel ezelőtt... Azóta bizony számomra is „fugit ireversibilae tempus”... De a szépet azt azért még mindig megnézem... És nézni, remélem, még szabad...

ANIKÓ: A viszontlátásra! Remélem, még találkozunk! *(A szüleikhez.)* Ti pedig ne mind civakodjatok! Inkább üljetek fel a vonatra, és nézzéte meg az unokáitokat! *(Megsimogatva meghatódva felsorakozó szüleit, mosolyogva kimegy a szobából.)*

ARNOLD: Tényleg egy nagyon szép leány.

SÁNDOR: Valóban az! Kár, hogy olyan ritkán látjuk... Negyedévenként ha egyszer idedugja az orrát...

ARNOLD: S miért nem utaztok fel ti gyakrabban hozzájuk? Nem hiszem, hogy olyan rettenetes nagy anyagi megterhelés volna ez a számotokra...

PIROSKA: Szoktunk, Feldmann úr, szoktunk... De tudja, hogy van: ők is nagyon elfoglalt emberek, most vannak a karrierük legfelívelőbb szakaszában, nem ülhetünk a nyakukon hosszabb időn át... Legtöbbször megyünk és jövünk...

DUMITRU (*kopogtatás után bejön két hatalmas PVC-bödönnel a kezében*):
Scuze, vecine! Nem tudtam, hogy más vendégük is van! Láttam Anikót az előbb elmenni, s gondoltam, most már nem zavarok annyira...

PIROSKA Nem zavar, Mitru bácsi! Nagyon jól tudja, maga sohasem zavar...
Mi a probléma? Miben segíthetünk?

DUMITRU: Szerettem volna megkérni magukat, hogy fussunk le ide a folyópartra, és töltsük meg ezeket a bidonokat folyóvízzel. Az egyiket maguknak szántam. Nincs mivel leöblintsük a WC-t odahaza. Fulladunk meg a bűdösségtől.

PIROSKA (*kabátot vesz magára*): Látja, ez bizony nálunk is kezdett probléma lenni! Mármost hogy kifogyott a víz az öblítőtartályból! Úgyhogy a legjobbkor jött, Mitru bácsi! A legjobbkor! Máris indulhatunk. (*Kimennek a szobából.*)

SÁNDOR (*poharat vesz elő magának, és leül a másik karosszékre*): Így legalább magunk közt maradtunk! (*Tölt mindkét pohárba a konyakosüvegből.*)

ANORLD: Igen, magunk közt...

SÁNDOR: Lehetőségünk lesz zavartalanul kibeszélni magunkat. Végigtárgyalni közös dolgainkat... Proszit! (*Koccintanak.*)

ARNOLD: Hát igen... Annyi év után... (*Rövid habozás után felhajtják a konyakot.*)

SÁNDOR: Látom, jól megy a sorod. Márkás szemüveget viselsz, márkás zakóban és pulóverben jöttél ide, gondolom, a kocsid sem valami tucataru...

ARNOLD: Csak egy Volkswagen-Passat...

SÁNDOR (*gúnyosan*): Csak egy Volkswagen-Passat! S ráadásul még a hajadat is festeted. Nem akarod megadni magad olyan könnyen az időnek...

ARNOLD: Próbálok megállítani én is az idő szekerét. Ahogy lehet...

SÁNDOR: S mondd, kérlek, miből is élsz te tulajdonképpen?

ARNOLD: Nem mondta el a feleséged? Régiségkereskedő vagyok.

SÁNDOR: Aha!

ARNOLD: Veszek és eladok... S a különbségből megpróbálok magamnak valami tisztes haszont előteremteni...

SÁNDOR: Azaz kihasználod az itteni emberek rászorultságát és kiszolgáltatott állapotát, és bagóért felvásárolod tőlük az eddig kínkeservesen megőrzött családi értékeiket, hogy aztán másfél-két ezer kilométerrel odébb jó pénzért töltsd a portékáikon... Magyarán kimondva, a legszemérméletlenebb módon átvered és becsapod ezeket a szerencsétleneket!

ARNOLD: Az „átverés” és a „becsapás” kifejezés azért egy kicsit túl erős. Üzletember vagyok, de nem gazember...

SÁNDOR: Persze, persze... Te csak az elérhető tisztos hasznot követed... A saját magad érdekét...

ARNOLD: S ebben mi a rossz?

SÁNDOR: Hát csak az, Attila, hogy néha-néha azért illene a másokra is gondolni. Arra, hogy a másik is ember. S hogyha már nem tudsz segíteni rajta pillanatnyilag, legalább ne árts neki, ne áldozd fel őt.

ARNOLD: Miért? Azzal, hogy a réges-rég a kamrában porosodó ócskaságokat megmentem a biztos szemetes kukáktól, mit ártok én ezzel ezeknek a derék embereknek?

SÁNDOR: Csak azt, Attila, hogy visszaélsz ezeknek az embereknek a bizalmával. Ezek a szerencsétlenek felnéznek rád, megbíznak benned. Meg vannak győződve, hogy te tisztességesen viszonyulsz majd hozzájuk. Pont azért, mert te is itt nőttél fel, te is innen való vagy. Hogy a saját pitiáner érdekeid miatt nem fogod őket kijátszani. S ami legalább olyan fontos: hogy nem árulod el majd őket semmilyen körülmények között.

ARNOLD: Én nem árultam el soha senkit az ügyfeleim közül.

SÁNDOR: Igazán, Attila? Igazán?

ARNOLD: Igazán! Egyetlen ügyfeletem sem árultam el.

SÁNDOR: És a *Kleopátra* fedőnevű informátor az ugyanbiza ki volt?

ARNOLD (*döbbenően rámered Sándorra*): Tehát megtudtad!

SÁNDOR: Miazhogy megtudtam! Volt alkalmam végigolvasni mind a huszonkét jelentésedet, amit öt és fél év alatt rólam írtál. Rólam, a *Kályhásról*! Mert ugye az volt az én fedőnevem... Tudod, hogy mi ez itt? (*Rámutat az asztalkán lévő fekete kartondobozra*) Az egykori megfigyelési dossziéim legérdekesebb ügyiratainak a másolatai. Annak a hat vaskos irattartónak a kvintesszenciája, amit a volt titkosszolgálat rólam annak idején másfél évtized alatt összegyűjtött. Köztük a *Werner*, a *Marcella*, a *Valentine* fedőnevű ismerőseim rólam írt jelentései. A *Kleopátra* huszonkét darab irományáról nem is beszélve... Hogyhogy nem árultál el te soha senkit sem?

ARNOLD: Te nem voltál sohasem az ügyfelem...

SÁNDOR: Csak a barátod. Az egyik legjobb barátod...

ARNOLD: És lett valami bajod miattam, mondd? Börtönbe kerültél? Te itthon maradhattál, de nekem el kellett mennem innen...

SÁNDOR: Akkor is az egyik legjobb barátodat árultad el.

ARNOLD (*feláll*): Na jó, hát akkor ezt a beszélgetést most befejezzük! (*Indulna a fogas felé.*)

SÁNDOR (*az asztalfiókból egy pisztolyt vesz elő*): Nem mész te sehová! Nem úszod ezt meg ilyen könnyen!

ARNOLD: Ne bolondulj meg, Sándor!

SÁNDOR: Tudod, mióta vártam erre a pillanatra? Tudod, hányszor elképzelttem magamban, hogy mit fogunk csinálni, ha majd egyszer megint összetalálkozunk? Na, állj csak szépen oda az ablak elé! Ott még van annyi világosság ahhoz, hogy kisilabizáld a tulajdon kézírásodat. Na, mozogj már!

ARNOLD (*háttal odaáll az ablak elé*): Neked elment az eszed!

SÁNDOR (*odanyújt Arnoldnak egy iratköteget*): Na, kezd el csak szépen felolvasni az egészet! Mondd a szemembe, mit írtál annak idején rólam! Jó hangosan! Na, kezdjél már hozzá!

SÁNDOR: „*Kleopátra* informátor jelentése *Kályhás* fedőnevű megfigyeltről 1976. március 5-én...

PIROSKA (*belép, egy vízzel megtöltött bödönt ráncigálva maga után*): Megjöttem! Mit csináltok itt? Megörültetek?

SÁNDOR: Csak szórakozunk egy kicsit. Megfordítottuk a homokórát, és eljártsszuk magunk közt a *Bűn és bűnhődés* egyik nagyjelenetét. Végig-hallgathatod egyébként te magad is! Igen tanulságos előadás lesz, garantálhatom neked. Különben éppen idejében érkezted. Mindjárt eltelt amúgy is az egy óra! Már biztos újra lehet tenni a tűzre. Lássuk hát, mennyit ér még nekünk annyi év után a *Világosság*, a *Fáklya* és a *Szikra* lángja!

5. kép (*Ugyanott, két óra múlva. Piroska és Sándor az ablak felé fordított karosszékekben ülve hallgatják az izzadva felolvasó Arnoldot.*)

SÁNDOR: Na, folytasd csak, barátom, folytasd serényen! Még hátravan három jelentésed!

PIROSKA: Hagyjátok már abba! Hányingerem van az egésztől!

SÁNDOR: Neked? Akkor mit mondjak én? Képzeld magad az én helyembe, mit éreztem én, amikor vagy hat évvel ezelőtt annak a bizonyos átvilágító-hivatalnak az olvasótermében elém tették a megfigyelési dokumentumaimat, hat vaskos irattartót, s a júliusi kánikulában lapozgatva, a temérdek követési jegyzőkönyv, itthon lehallgatott beszélgetéseim gépbe átírt változata, vagy a titokban akár itt, akár a Fő utcán készített „operatív” fényképek garmadában, nagy hirtelen a szemembe ötlük egy általam nagyon is jól ismert kézírás: a betűknek és az írásjeleknek az a

sajátos hajlítása, amit harmincöt esztendő távlatából sem lehetett elfelejtetni. Egyszer csak szembesülnöm kellett a *Kleopátra* fedőnevű informátor rendszeresen, úgy félévente rólam írt jelentéseivel. Amely *Kleopátra* nem volt más, mint az én gyermekkori jó barátom, Mezei Árpi... Huszonkét olyan írás, amely a legőszintébb, legbizalmasabb beszélgetéseinket tartalmazta... Szinte lefordultam a székről! Mindenkiről igen, de róla ezt soha nem képzeltem volna el!

PIROSKA: Jó, és akkor most mit akarsz azzal elérni, hogy újraolvasd magadnak ezt az egész zagyvaságot? Miért kell a már behegedt sebeket újra feltépni? Ez most számodra a legfontosabb? Most, amikor mindjárt egy napja, hogy itt ücsörgünk a sötétben, se vizünk, se fűtésünk, se áramunk, se valamiféle összeköttetésünk a külvilággal... Amikor sem a telefon, sem az internet, sem a televízió nem működik! Ami megtörtént, megtörtént! Tényleg nem szép dolog, amit Feldmann úr művelt veled. De nyugodj meg, nem ő volt az egyetlen, aki a hátad mögött rólad jelentéseket írdogált.

SÁNDOR: De ő volt az egyik legbizalmasabb jó barátom. A többiekéről jobbra sejtettük, hogy hány pénzt érnek. Számomra igazán nem jelentett semmiféle meglepetést se *Marcella*, se *Werner*, se *Valentine* beazonosítása. Messzire ordított róluk, hogy informátorok. De erről az emberről soha nem gondoltam volna, hogy valaha is elárul majd engem... Még-hozzá rendszeresen!

ARNOLD: S én nem hozhatok fel semmit a magam mentésére?

SÁNDOR: Dehogynem, barátom, dehogynem! De csak azután, hogy a vádiratot a maga teljes terjedelmében felolvastuk! Akkor majd megtarthatod te is a saját védőbeszédedet! Úgyhogy folytasd csak szépen tovább!

ARNOLD: „*Kleopátra* informátor jelentése *Kályhás* fedőnevű megfigyeltről, 1980. október 26-án. Október 12-én, egy otthoni alkalmi látogatás alkalmával, *Kályhás* „Szigorúan bizalmas!” utasítással egy újságpapírosba csomagolt, csaknem hatszáz oldalas vaskos kiadványt, Alexander Szolzsenyicin *A Gulag-szigetcsoport* című kötetét, a müncheni Aurora-Verlag kiadó könyvét adta kölcsön tizenkét napra *Kleopátrának*, elolvasás céljából. A harmincas–negyvenes évek Szovjetuniójának politikai retorzióit bemutató, igen alaposan dokumentált kiadvány rendkívül éles bírálatot fogalmaz meg a Sztálin nevéhez fűződő korszak igazságszolgáltatásának a visszaéléseiről, nagyon sokszor az elkövetett túlkapásokat a szocialista rendszer lényegi alaptulajdonságaként tüntetve fel. Bár a megbeszélte időpontra *Kleopátra* visszaszolgáltatta a kötetet, *Kályhás*

mereven elzárkózott attól, hogy elmondja, kitől is kapta ezt a könyvet, és hogy kinek kívánja még továbbadni, mint ahogy a kötet tartalmáról is csak annyit volt hajlandó nyilatkozni, hogy azt minden gondolkozó embernek legalább egyszer el kellene olvasnia...”

SÁNDOR: Ez tényleg így volt! De mondd már meg nekem, miért is kötöttem volna az orrodra, hogy kinek a hátizsákjában csempészték be hozzám azt a kék borítójú kiadványt? Meg hogy kinek szeretném még odaadni?

ARNOLD: S te azt hiszed, hogy ez az egész hír valamennyire is érdekelte az elvtársakat? Azt sem tudták, ki az a Szolzszenyicin!

SÁNDOR: Tovább!

ARNOLD: „*Kleopatra* informátor jelentése *Kályhás* fedőnevű megfigyeltről, 1981. március 16-án. Tegnap este a megfigyelt lakásán tartózkodván, *Kleopatra Kályhás* társaságában nézte végig a március 15-i pesti ünnepek televíziós közvetítését. Az adás ideje alatt *Kályhás* többször is nyílt elégedetlenségének adott hangot ennek az ünnepnek az itthoni elmaradása miatt, éles rendszerellenes kifejezésekkel bírálván a párt és az ország jelenlegi vezetését...”

SÁNDOR: Te szemét! Még ezt is elárultad! Talán bizony hallelujáznak kellett volna? Tovább!

ARNOLD: „*Kleopatra* informátor jelentése *Kályhás* fedőnevű megfigyeltről, 1981. június 28-án. Két nappal ezelőtt *Kályhás*, alulírott *Kleopatra* társaságában, a tízéves érettségi találkozójuk alkalmával Nyugat-Németországból hazalátogató két egykori iskolatársát, Szép Andrást és Kerek Bélát látta vendégül. Az amúgy meglehetősen szerény vacsora ideje alatt, a diákkori emlékek nosztalgikus felidézése mellett igen sok szó esett országunk jelenlegi gazdasági és politikai helyzetéről. *Kályhás* több alkalommal is hangot adván rendszerellenes meggyőződésének, igen egyértelmű és sértő szavakat használva bírálta az ország legfőbb vezetőit. Ezt a tevékenységét még akkor sem hagyta abba, amikor a többiek felhívták a figyelmét szavainak a veszélyességére, megszállottan ismételve azt, hogy ebben az országban egy ázsiai eredetű személyi kultusz van, és egy besűgáson alapuló pártidiktatúra működik.”

SÁNDOR: Te állat! Már csak ez is elég lehetett volna, hogy csak úgy vagy öt évre sittle vágjanak... És még azt mered állítani, hogy te nem árulnál el engem?

ARNOLD: Még van három mondat...

SÁNDOR: Azokat akár már el is hagyhatod! Hogy lásd, kivel van dolgod!
Lásd a nagylelkűségemet!

ARNOLD: Milyen kedves vagy... *(Összehajítja az iratokat, és visszateszi az asztalra)* Most végre beszélhetek én is?

SÁNDOR: Beszélhetsz...

ARNOLD: Te még emlékszel az édesapámra?

SÁNDOR: Bandi bácsira? Már hogyan emlékeznék! Egy kiváló ember volt...
Biztos nem lelkesedne, ha megtudná, hogy hova züllött a fia.

ARNOLD: Tudod, hogy miben halt meg?

SÁNDOR: Nem ott voltam a temetésén? Hát rákban. Akárcsak az én apám...

ARNOLD: Csak a te édesapád sokkal hamarabb elment, ha jól emlékszem.
Első- vagy másodévesek ha voltunk...

SÁNDOR: Jól emlékszel! Pont akkor halt meg, amikor a nyári szesszióban
kinn álltam a táblánál az elsőéves matek szóbelin... Egyszer csak meg-
szédültem, és hirtelen minden elsötétült előttem... Utólag beazonosítottam:
éppen akkor hunyta le a szemét az itteni kórházban...

ARNOLD: Na látod, az én apámat hat évvel később diagnosztizálták leuké-
miával. Mi akkor ugye már rég kikerültünk az egyetemről, már másod-
éves gyakornokok voltunk. Majd megbolondultam!

SÁNDOR: Emlékszem, rohángáltál mindenhova gyógyszerért...

ARNOLD: Így van! Az egészségügyi igazgatóságnál, a megyei pártbizottság-
nál, sőt, még az egészségügyi minisztériumban is voltam kihallgatáson.
Mindenhol kértem, könyörögtem, hogy segítsenek valahogy a citosza-
tatikumok beszerzésében, mert ha nem kezdjük el idejében a chemote-
rápiát, az apám is elmegy, akárcsak a te édesapád, két-három hónap
alatt. Mindenütt biztattak, bólogattak, bátorítottak, de egyértelmű vá-
laszt nem kaptam sehol... Mígnem... Nos, igen, mígnem egy szép nap
be nem hívtak a „kékszemű fiúk”, és közölték velem, hogy amennyi-
ben aláírok egy bedolgozói szerződést velük, akkor közbe tudnak lépni
az illetékeseknél az apám gyógyszerellátása érdekében... Így lett belő-
lem az állambiztonsági szervek informátora... S így kapott az apám
még öt és fél évet az élettől...

SÁNDOR: És ezt miért nem mondtad el nekem soha?

ARNOLD: Mert az általam aláírt kötelezvénynek volt egy nagyon szigorú
titkosító záradéka is... Ha azt egyszer is megszegem, ők dekonspiráltak
volna engem ország-világ előtt... S abban a pillanatban beszűntették
volna apám gyógyszerellátását is...

PIROSKA: Micsoda sátáni zsarolás!

SÁNDOR: Akkor is ki kellett volna találj valamit, valami virágnyelvet, hogy ezt a helyzetet valamiképpen a tudomásomra hozd! Mégiscsak a legjobb barátom voltál!

ARNOLD: S igyekeztem nem is ártani neked. Hallhattad, miket írtam az első négy évben rólad: abban egy rossz szót, egy elmarasztaló kifejezést nem találhattál... Semmi olyat, amit felhasználhattak volna ellened!

SÁNDOR: Azokban nem, de a legutolsókban már annál inkább... Azokban, amiket a nyolcvanas évek elején írtál...

ARNOLD: Eredetileg ott sem volt semmi terhelő, de aztán rendre valamennyit újraíratatták velem... Ordítottak reám, hogy hülyének nézem őket. Hogy vissza akarok élni a türelmükkel...

SÁNDOR: S te pedig szép engedelmesen, ahogy a jó bedolgozóhoz illik, diktálás szerint, újra is írtál mindent...

ARNOLD: Igen, mert akkor már apámnak nagyon nagy fájdalmai voltak, és kellett a morfium.

PIROSKA: Szörnyű!

ARNOLD: Apám halála után már csak ezt a két legutolsó jelentést írtam. Ezeket is csak azért, hogy az elvtársak figyelmét elaltassam... Én ugyan is akkor már javában gyűjtöttem a német származásomat igazoló családi dokumentumokat... Készültem a zöldhatárra.

SÁNDOR: S ezért nem adtál magadról semmi életjelt több mint harminchárom éven át?

ARNOLD: Ezért...

SÁNDOR: S ezért nem is jöttél haza soha ennyi időn keresztül?

ARNOLD: Voltam azért néhány alkalommal itthon, általában két-három napra jöttem, de többre nem... Olyankor aztán mindig elsétáltam esténként a házatok előtt... Az ablakon át láttam, hogy idehaza vagytok, hogy ég a villany idebenn a nagyszobában... De becsengetni már nem volt erőm..

SÁNDOR: Kár! Talán jobb lett volna, ha hamarabb kibeszéljük mindezeket... *(Fejét csóválva leereszti a pisztolyt, és feláll a karosszékéből.)*

ARNOLD: Na, mi van, most már nem akarsz szitává löni?

SÁNDOR *(odanyújtja Arnoldnak a pisztolyt)*: Ha egy kicsit jobban megnéztet volna, ez csak egy játékpisztoly... Hasonlít az igazira, kétségtelen, de ez amúgy a néhanapján hazaruccanó fiúunokám ártatlan játékszere...

ARNOLD: Én pedig valódi fegyvernek hittem...

SÁNDOR: Tévedtél, barátom, megint meggyőződhetél róla, hogy félreismer-tél. *(Felveszi a kisasztalról az Arnold által felolvasott jelentéseket,*

majd lassú lépésekkel a kályhához megy, kinyitja az ajtaját, és egy hirtelen mozdulattal bedobja valamennyit a tűzbe) Lássuk, mekkora kalóriaértéke maradt még mára az egykori besúgásnak...

ANIKÓ *(feldúltan beviharzik)*: Sziasztok! Képzeljétek, nem járnak még a vonatok sem! Se telefon, se rádió, se áram, se internet! És senki nem tud semmit! Hogy üzenjek így haza? Hogy tudjam meg, hogy mi van az enyéimmel? Ez az információs társadalom? Ez a híres huszonegyedik század? Ez a legsötétebb középkor! Elzárva mindentől és mindenkitől! Hát hogy lehet így élni!?

6. kép *(Ugyanott, másnap délben. Piroska és Sándor az ajtóban álló Rendőrt hallgatják.)*

PIROSKA: Az Isten szerelmére, mondja már el, jóember, nekünk, meddig tart még ez a felfordulás? Már harmadik napja itt ülünk a sötétben! Se vizünk, se gázunk, se villanyáramunk! Leállt az egész város. Még a munkahelyemről is hazaküldtek...

RENDŐR: Stimată doamnă! Igen tisztelt asszonyom! *(Ismét felolvass egy gépelt szövegű papírlapról)* „A polgármester úr a város lakóinak további megértését kéri, és ezúton biztosítja városunk valamennyi polgárát arról, hogy a hiba elhárítása folyamatban van.” Deci stați liniștit, totul este în curs de depistare și de remediere... „Hogy a szakembereink lázasan dolgoznak azon, hogy minden városnegyedbe az élet mihamarabb visszatérjen a maga megszokott menetébe.” Adică la normalitate... „Ez megtörténhet akár néhány órán belül is!” Deci poate chiar în câteva ore!

PIROSKA: Adná a Fennvaló! Să dea Cel de Sus!

RENDŐR: „Ugyanakkor a polgármester úr üzeni azt is, hogy amiképpen a város vízellátását sikerült a tegnap a tűzoltóság segítségével megoldani”, cu cisternele pompierilor, „úgy mára sikerült megjavítani még három benzinkút áramgenerátorát. Így tehát” cu toate vehiculele de alimentare puse în funcțiune, azaz „az összes tartályos kocsit üzembe állítva folyamatosan biztosítjuk a benzinellátást a városnak mind a négy bejáratánál...”

SÁNDOR: Hurrá! Éljen a polgármester úr! Ne aggodalmaskodjatok, emberek, a Hivatal éberem őrökdi az életetek biztonságos menete felett!

RENDŐR: „Persze, óvatossági szempontból”, din motive de precauție, „csak 10–10 liter benzint szolgálnak ki minden kútnál, de mivel a kutak közt

nincs semmi összeköttetés”, adică, nu există nici o legătură telefonică, „ha valaki sorban áll mind a négy benzinkútnál”, poate adună intro zi, „egy nap alatt össze tud gyűjteni akár 40 liter benzint is...”

SÁNDOR: Szuper! Mindig is csak erre vágytunk! Mehetünk sorba állni! Visszatért a Kánaán!

ANIKÓ (*ismét útra készen bejön a konyha felől*): Ne undokoskodj már, apukám! Ez az ember csak a szolgálati kötelességét teljesíti...

RENDŐR: Exact cum spuneți, stimată doamnă! Így van, asszonyom! (*Sándorék felé*) Ennyit kellett mára közölnöm önökkel a polgármester úr részéről. Kérem, legyenek további türelemmel! Maguknál legalább jó meleg van... A vizontlátásra! La revedere! (*Tiszteleg és kimegy az ajtón.*)

ANIKÓ: Én is búcsúzkodom! Sikerült nagy nehezen felkönyörögnöm magamat az állomás előtt egy mikrobuszra. Háromszoros áron, természetesen... De legalább hat óra múlva otthon leszek. Remélem, ott nem történt semmi baj! Alig várom már, hogy láthassam őket! Ti mindenesetre vigyázzatok magatokra, s ha megoldódik a helyzet, azonnal telefonáljatok! (*Megpusztilva apját-anyját kimegy ő is az ajtón.*)

SÁNDOR (*újra megtömi újságokkal a kályhát*): Na lássuk, hogyan elegyedik össze az *Utunk* és a *Korunk* szocialista hamvadó pora az *Alföld* és a *Tiszatáj* népnemzeti fekete pernyéjével. Hozzáadva persze olykor-olykor *Az Idő*, *A Természet*, *A Világ* és *A Tükör* vaskosan szürke kapitalista hamuját. (*Kopogtatnak. Belép Dumitru, kezében egy nagy tál még gőzölgő puliszkával.*)

DUMITRU: Bună, vecine! Hoztam maguknak egy kis friss túrós puliszkát. Most főztük az udvaron. Abban a vízben, amit tegnap reggel éppen maguktól kaptunk... Remélem, ízleni fog...

PIROSKA: Jaj, nagyon kedves, Mitru bácsi! Igazán nagyon szépen köszönjük!

DUMITRU: Nu face nimic. Doar suntem oameni. Emberek vagyunk...

PIROSKA: De akkor én is adok maguknak még egy flakon ivóvizet... Nekünk még így is maradt még kettő...

DUMITRU: Hát ezt el is fogadom. Valóban megint víz nélkül maradtunk. Úgyhogy ez épp a legjobbkor jött! De la suflet la suflet! Lélektől léleki-ig... Doamne ajută! (*Kezében az ivóvizet palackkal kibiceg az ajtón.*)

PIROSKA: Isten áldja, Mitru bácsi! (*Tüntetően Sándorra néz.*)

SÁNDOR: Tudom, tudom. Nem kell mindig felelőlegyetek! „És mi ennek az embernek tartozunk.”

(Ismét kopogtatnak, majd belép az útiruhás Arnold két munkása társaságában.)

ARNOLD: Grüss Gott! Azaz adjon Isten minden jót! Jöttem elbúcsúzni...

SÁNDOR: Hogyhogy? Tegnap este nem úgy váltunk el, hogy még maradsz néhány napig?

ARNOLD: De igen... Csakhogy mára sikerült valahogy összeszednem még vagy 60 liter benzint... Ez bőven elég a német határig... Ott, remélem, nincs ilyen ostromállapot... Vagy ha van is, a hatóságok ott biztos sokkal jobban fel vannak készítve az ilyesmire... Úgyhogy kifizettem mind a hat éjszakát a szállodában, még jó, hogy volt készpénzem, mert a kártyaleolvasójuk most sem működik, s aztán becsomagoltam, s felvettem ezt a két munkásomat is...

PIROSKA: És már indulnak is...

ARNOLD: Igen, s épp ezért itt sem akarok túl sokat időzni. *(Sándorhoz fordul)* Csak annyit szeretnék kérni tőled, Sándor, hogy bocsáss meg! Neked van igazad. Egész éjjel ezen töprengtem a mennyezetet bámulva, de be kell ismernem: valóban szólanom kellett volna neked valamiképpen. Vétkeztem, barátom, vétkeztem ellened...

SÁNDOR: Hát jobb későn, mint soha... Vigyázz mindenesetre magadra! Jó utat! És gyere gyakrabban haza ezután...

PIROSKA: És a kályha? A kályhával mi lesz?

ARNOLD: Hát a kályha... A kályhavasárlás, asszonyom, ezúttal elmarad... Amíg helyre nem áll itt a rend az élet minden területén. Ameddig újra vissza nem tér a normális világ... Pedig már vevőm is akadt volna reá... Méghozzá nem is akárki...

(Hirtelen egy óriási csattanás hallatszik, és egyből fényárba borul az egész szoba. Beindul a rádió, kivilágosodik a televízió és a számítógép képernyője is.)

SÁNDOR: Nem igaz! Nem jön, hogy elhiggyem!

ARNOLD: Hát ennél hatásosabb búcsúszót nem is lehetett volna kitalálni! Ez valóban egy igazi happy end...

PIROSKA: És a kályha? A kályha? Most már igazán nincs szükségünk reá...

ARNOLD: Tehát mégiscsak eladják?

PIROSKA: Mit csináljunk? Kell a pénz! A szomszédnak miből adom meg a tartozást?

ARNOLD: Rendben... Kétezer-egyszáz... Egye fene, kétezer-ötszáz euró...

(Leszámolja a pénzt az asztalra.)

SÁNDOR: De...

PIROSKA: Semmi de! Ezt a lehetőséget nem hagyhatjuk ki. A becsület az becsület! Az adósságot vissza kell fizetni.

ARNOLD (*Sándorhoz*): Jó! Kétezer-nyolcszáz... Háromezer... Háromezer-ötszáz... Négyezer... Négyezer-ötszáz... Ötezer euró! Csak ne nézz így reám!

SÁNDOR (*felveszi a pénzt az asztalról, beleszámol, majd visszateszi*): Tudod mit? (*Farkasszemet néz Arnolddal*) Vidd el ingyen!

PIROSKA: Ez megőrült!

ARNOLD (*hosszasan nézi a házigazdákat, majd legyint egyet, visszavesz két bankjegyet az asztalról, a többivel pedig Piroskához lép, és diszkrétan a szivettére zsebébe dugja. Piroska először tiltakozni akar, de aztán beleegyezően bólint.*)

(A szobára félhomály borul. A munkások vízzel megtöltött vedreket locsolnak be a kályha tűzterébe, majd az egyikük egy hordozható létrát állít fel a kályha elé, hogy aztán azbesztkesztyűt húzva a létra legutolsó lépcsőfokáról elkezdje feszegetni a kályha homlokdíszítését.)

ARNOLD: Csak óvatosan, emberek! Óvatosan, nehogy megsérüljön véletlenül valami is! Minden cserépre külön vigyáznunk kell! A megrendelőnk ugyanis egy nagyon igényes úri dáma! Nem fizet csak úgy akármiért... Csak a tökéletes portékát hajlandó átvenni ebből a régióból. Csak minőségi árut szállíthatunk innen Európába. Csak hiba nélkülit. Csak tökéletest!

(A munkások lassan szétszedik és kiviszik a szobából a kályha összes csempéjét. Ezalatt az egyik sarokban, egymás mellett állva, Sándor könnyes szemekkel, Piroska pedig karba tett kézzel vesz búcsút a lebontott kályhájuktól...)

(Nagyvárad, 2015. július–szeptember)